

ARTSKYDDSUTREDNING

*inför detaljplanering av del av fastigheterna
Årsta 1:69 och 1:4, Haninge kommun*

PRODUCERAT AV ECOGAIN 2021 09 10 Försättsblad tillagt av Sweco 20230531

Fors verksamhetsområde

Försättsblad

31/05/2023

Upprättad av: Eva Sigurd

Intill Fors Trafikplats, inom fastigheterna Årsta 1:4, Årsta 1:96, Fors 6:3 och Fors 6:6 i Västerhaninge, Haninge kommun, planeras det för ett nytt verksamhetsområde, kallat Fors verksamhetsområde samt en utveckling av befintlig golfbana. I samband med detta planläggs även fastigheten Fors 6:2 för att möjliggöra för en utökning av den befintliga verkstadsverksamheten på fastigheten.

Detaljplaneområdet består av fyra delområden som separeras av riksväg 73 samt Vitsåvägen.

Sweco har i uppdrag att för exploatörens räkning ta fram detaljplanehandlingar inför samråd.

Flertalet utredningar togs fram när detaljplaneområdet var större till ytan.

Resultatet från utredningarna har inneburit att detaljplaneområdet nu är mindre till ytan för att ta hänsyn till inventerade natur- och kulturvärden.

Denna utredning togs fram i ett skede när området för detaljplanen var större.

Resultat från utredningarna är sammanfattade i en Miljökonsekvensbeskrivning och bedömda utifrån att planområdet är mindre än vid utredningstillfället.

Karta från denna utredning

Nu aktuellt planområde markerat med vit streckad linje. Gröna områden är natur som skyddas med planbestämmelser. Oranga områden är golfbana och dagvattenanläggning

Om dokumentet

Ecogain AB på uppdrag av Haninge kommun och Svarking AB.

Artskyddsutredning inför detaljplanering av del av fastigheterna Årsta 1:69 och 1:4,
Haninge kommun

Utredningen har genomförts under juni 2020 till september 2021.

Följande personer har medverkat i utredningen:

Ursula Zinko – Projektledning och utredning. Disputerad ekolog och senior konsult med expertis inom arter och artskydd.

Kaj Svahn - Utredning och ekologisk kvalitetsgranskning. Ekolog med stor erfarenhet av artskyddsutredningar.

Samtliga är verksamma vid Ecogain AB.

Ortofoton i rapporten redovisas med tillstånd av Haninge kommun.

INNEHÅLL

INLEDNING	4
Om projektet	4
Projektområdet	4
Kunskapsunderlag	4
ARTSKYDDET	6
FÖREKOMST AV FRIDLYSTA ARTER.....	8
Gro- och kräldjur.....	8
Fåglar	9
Fladdermöss	10
Övriga arter.....	11
PÅVERKAN.....	12
Habitatförlust.....	12
Fragmentering	12
SKYDDSÅTGÄRDER.....	14
YTTERLIGARE ÅTGÄRDER SOM FÖRSTÄRKER BIOLOGISK MÅNGFALD	17
BEDÖMNINGAR UR ETT ARTSKYDDSPERSPEKTIV	18
Artskyddet.....	18
Bevarandestatus.....	18
Skadelindringshierarkin.....	21
Slutsats	22
KÄLLOR.....	23

INLEDNING

Kapitlet ger en introduktion till uppdraget samt beskriver projektområdet och det kunskapsunderlag som finns om arter i området.

Om projektet

En detaljplan håller på att upprättas för del av fastigheterna Årsta 1:69 och 1:4 (nedan kallat Årsta). Verksamheten inom området är tänkt att vara lager och logistik med tillhörande kontor.

I detta PM sammanställs kunskapen om de fridlysta arter som förekommer i området. Här görs en bedömning om hur arterna kan komma att påverkas av detaljplanen, om det medför en påverkan på arternas bevarandestatus och vad man bör vidta för skyddsåtgärder för att planen ska vara förenlig med bestämmelserna i Artskyddsförordningen. Målet är att den planerade exploateringen inte ska medföra sådan skada på fridlysta arter att den står i strid med bestämmelserna i Artskyddsförordningen.

Dokumentet ska kunna användas som ett kunskapsunderlag i en eventuell artskyddsprövning.

Projektområdet

Det aktuella området ligger vid Fors trafikplats i Haninge kommun, på båda sidor om väg 73 (Nynäsvägen, Figur 1). En stor del av planområdet utgörs idag av Fors golfbana som är belägen öster om väg 73. Golfbanan omfattar idag flera mindre skogsområden och dammar. I söder slutar planområdet på nuvarande golfbanan. Området väster om väg 73 utgörs till allra största del av en skogsbevuxen höjd.

För en mer detaljerad beskrivning av områdets naturmiljöer hänvisas till den naturvärdesinventering som har gjorts.

Kunskapsunderlag

Under 2019 och 2021 genomfördes naturvärdesinventering i området (Ecogain 2021a, 2021b). Vid naturvärdesinventeringen noterades alla frid-

lysta arter som observerades. En naturvärdesinventering motsvarar dock inte en fullständig artinventering.

Under naturvärdesinventeringen identifierades potentiella livsmiljöer för grod- och kräldjur inom planområdet och därför utfördes under våren och sommaren 2020 en fördjupad artinventering av grod- och kräldjur. För att sätta resultatet från denna artinventering i ett större sammanhang utfördes även en utökad groddjursinventering inom ett område på 1 kilometer runt planområdet (Naturfakta 2020).

Under januari 2021 har en fladdermusutredning och en fladdermusinventering genomförts (Nilsson 2021a-b).

Förutom ovanstående inventeringar har uppgifter från Artportalen inhämtats. Även information om skyddsklassade uppgifter i Artportalen har inhämtats genom ArtDatabanken.

ARTSKYDDET

I detta kapitel ges en bakgrund till Artskyddsförordningens fridlysningsbestämmelser.

Artskyddsförordningen (2007:845) är en lagstiftning som innebär fridlysning av ett antal arter och alla vilda fåglar, samt skydd av deras livsmiljöer. Artskyddsförordningen införlivar EU:s art- och habitatdirektiv samt fågeldirektiv i svensk lagstiftning.

Artskyddsförordningen ska ses som en precisering av vad som kan följa av de allmänna hänsynsreglerna när det gäller skydd av arter (MÖD 2013:13 och MÖD 2016:1). Det innebär att tillståndsmyndigheten har att bedöma hur skyddade arter påverkas av en planerad verksamhet. Syftet med artskyddet är enligt 8 kap. 1 och 2 §§ miljöbalken att skydda arter. Artskyddet syftar således inte till att skydda varje enskild individ av arterna (MÖD 2016:1).

Som stöd vid tillämpning av lagstiftningen finns Naturvårdsverkets handbok för artskyddsförordningen och några av Mark- och miljööverdomstolen vägledande domar (t.ex. MÖD 2013:13 och MÖD 2016:1). Mark- och miljööverdomstolen har i dom från 2016-01-25 (MÖD 2016:1) ingående belyst och klarlagt hur förbuden i artskyddsförordningen ska tillämpas. Avgörande är när fridlysningsförbuden i artskyddsförordningen inträder. MÖD gör i detta avseende avsteg från Naturvårdsverkets handbok om artskydd och anser att det är rimligt att det ifråga om verksamheter, där syftet uppenbart är ett annat än att ta bort eller skada fridlysta arter, krävs en risk för påverkan på den skyddade artens bevarandestatus i området för att förbuden ska utlösas.

För att tydligt visa att syftet uppenbart är ett annat än att skada de skyddade arterna kan skadelindringshierarkin vara en bra arbetsmetod. Genom att visa hur skadelindringshierarkin har följts, det vill säga hur lokalisering och utformning av anläggningen har anpassats för att undvika och minimera skador på naturmiljöer och arter, är det möjligt att visa att syftet inte har varit att skada skyddade arter – vare sig avsiktligt eller oavsiktligt. Detta resonemang fastlades även av MÖD i dom 2016-11-17, mål M 3129-16.

ARTSKYDDSFÖRORDNINGEN

Artskyddsförordningen är en lagstiftning som bland annat innebär fridlysning av ett antal arter.

Till förordningen hör två listor med arter, bilaga 1 och 2. Förenklat kan man säga att alla de listade arterna är fridlysta, d.v.s. man får inte samla in, skada eller döda de listade arterna.

För arterna i bilaga 1 är dessutom arternas livsmiljöer skyddade och får inte förstöras.

Artskyddsförordningen införlivar EU:s art- och habitatdirektiv samt fågeldirektiv i svensk lagstiftning.

FÅGLAR

Artskyddsförordningen omfattar alla vilda fåglar. Här har dock endast de arter som markerats med B i förordningen och de som är upptagna på den nationella rödlistan tagits med. Detta är i linje med Naturvårdsverkets handbok för Artskyddsförordningen.

RÖDLISTAN

Artskyddsförordningen ska inte förväxlas med rödlistan. Rödlistan är en redovisning av arters relativa risk att dö ut från det område som rödlistan avser, i vårt fall Sverige. Även vanliga arter kan bli rödlistade om deras populationer befinner sig i kraftig minskning. Att en art är rödlistad innebär inte automatiskt att den omfattas av något lagligt skydd.

Rödlistan är uppdelad i sex olika kategorier, var och en med sin ofta använda förkortning: kunskapsbrist (DD), nationellt utdöd (RE), nära hotad (NT), sårbar (VU), starkt hotad (EN) och akut hotad (CR). Arter i de tre sistnämnda kategorierna kallas med en gemensam term för hotade arter.

Den svenska rödlistan tas fram av ArtDatabanken enligt internationella kriterier och revideras regelbundet. Den senaste rödlistan publicerades 2020.

Rödlistan innebär i sig inget juridiskt skydd. Däremot är listan ett viktigt hjälpmedel för att göra naturvårdsprioriteringar, i arbetet med att nå Sveriges miljömål, däribland Ett rikt växt och djurliv.

FÖREKOMST AV FRIDLYSTA ARTER

I detta kapitel redovisas vilka fridlysta arter som förekommer i projektområdet.

Grod- och kräldjur

Under grod- och kräldjursinventeringen 2020 konstaterades att vanlig padda, mindre vattensalamander och större vattensalamander fortplantar sig i dammarna på golfbanan. Vanlig padda konstaterades leka i de två dammarna på golfbanan som ligger öster om Vitsåvägen. Överkörda paddor som påträffades på Vitsåvägen talar för att arten finns på båda sidor om vägen, även om fortplantning bara sker på östra sidan. Lekande mindre och större vattensalamander konstaterades i ovanligt stora antal i de flesta dammar på golfbanan. Det fanns fler än 20 individer av båda arter i nästan varje damm. Den goda tillgången på fiskfria lekvatten i anslutning till lämpliga landmiljöer i golfbanans norra och västra delar bedöms vara orsaken till den stora mängden salamandrar i området.

Under den utökade groddjursinventeringen identifierades endast fyra dammar inom 1 kilometer från planområdet, varav endast en bedöms kunna fylla funktion som lekvatten för större vattensalamander. Slutsatsen av inventeringen är att området på golfbanan är mycket viktigt för den lokala populationen av större vattensalamander.

Vid grod- och kräldjursinventeringen 2020 observerades en huggorm och två skogsödlor i projektområdet. Förekomsten av huggorm och skogsödla var väntad med tanke på att de är två vanliga arter och att det finns gott om lämpliga livsmiljöer för dessa inom området. Livsmiljöerna finns huvudsakligen i anslutning till de skogs- och kulturmarker som finns i området. Även den smala, orörda kantzonen längs med Vitsån utgör fina kräldjursmiljöer. Eftersom endast en huggorm hittades trots två inventeringsdagar med bra förhållanden och väder blir bedömningen att ingen större förekomst av huggorm finns inom planområdet. Skogsödla bedöms förekomma allmänt över hela området utom just på de kortklippta golfbane-neytorna. Vid naturvärdesinventeringen 2019 observerades två exemplar

vanlig snok. Arten hittades inte under kräldjursinventeringen men bedömdes kunna förekomma inom området. Även kopparödla bedöms kunna förekomma inom området men observerades inte under inventeringen.

Fåglar

Alla i Sverige vilt levande fåglar omfattas av fridlysningsbestämmelserna i Artskyddsförordningen. I Naturvårdsverkets handledning föreslås att det är arter som är markerade med B i Bilaga 1 till förordningen samt rödlistade arter som ska prioriteras i artskyddssammanhang. I denna utredning tas därför endast dessa arter upp. Rödlistade arter markeras nedan med respektive förkortning för rödlisteklassning upphöjt efter artnamnet (till exempel gulspurv^{NT}) och fåglar som är markerade med B i Bilaga 1 till förordningen markeras med ett B upphöjt efter artnamnet, till exempel törnskata^B. Arter som både är rödlistade och upptagna i Bilaga 1 till förordningen betecknas med rödlisteklassning + B efternamnet, till exempel hornuggla^{NT+B}.

Av de fågelarter som ska prioriteras i artskyddssammanhang noterades gulspurv^{NT} inom projektområdet vid naturvärdesinventeringarna 2019 och 2021. Det bedömdes troligt att arten häckar kring golfbanan. Inom planområdet finns även inrapporterade fynd med häckningskriterier hornuggla^{NT+B} efter 2010.

Med hänsyn tagen till vilka fågelarter som häckar i regionen och utifrån vad som har rapporterats på Artportalen efter 2010 från planområdets närområde samt utifrån naturmiljöerna inom planområdet bedöms även björktrast^{NT}, smådopping^{NT}, hussvala^{VU}, rödvingetrast^{NT}, ärtsångare^{NT}, grönsångare^{NT}, svartvit flugsnappare^{NT}, stare^{VU}, törnskata^B, kråka^{NT}, grönfink^{EN} kunna häcka mer eller mindre regelbundet med enstaka par inom planområdet. Ingen av arterna bedöms ha en tätare förekomst inom planområdet än i omgivande landskap.

I omgivningen uppträder även ett antal arter som inte bedöms häcka inom planområdet, men som kan nyttja området tillfälligt för födosök. Det rör arter som vaktel^{NT}, röd glada^B, tofsvipa^{VU}, nattskärre^B, spillkråka^{B,NT} och trädlärka^B. För dessa arter bedöms inte planområdet utgöra en viktig del av livsmiljön.

Planområdet utgör inte heller en viktig plats för rastande, sträckande eller övervintrande fåglar.

Fladdermöss

Alla fladdermusarter omfattas av de internationella fridlysnings-bestämmelserna i §4 artskyddsförordningen. Där framgår bland annat att det är förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden och viloplatser.

Fladdermusinventeringen som genomfördes under sommaren 2021 visade att området inte hyser stora mängder av fladdermöss och också är ganska artfattigt med avseende på fladdermöss. Dessutom visade det sig att området saknar goda förutsättningar för yngelkolonier av fladdermöss.

Under fladdermusinventeringen påträffades inga hotade eller ovanliga fladdermusarter. Totalt registrerades 4 arter samt ett artkomplex av två arter som är mycket svåra att skilja åt. Detta innebär att 5 eller 6 arter påträffades totalt. De arter som noterades var:

- nordfladdermus^{NT}
- gråskimlig fladdermus
- större brunfladdermus
- vattenfladdermus
- mustasch-/tajgafladdermus (åtminstone en av dessa svårskiljbara arter)

I inventeringsrapporten påpekas också att arten brunlångöra^{NT} som förväntades finnas inom området men inte registrerades under inventeringen, endast hörs inom 5 meter, och därför lätt missas under inventeringar. Även dvärgpipistrell bedöms kunna förekomma men i sådana fall inte i stora antal.

Nordfladdermus^{NT} var den vanligaste arten men förekom inte i den utsträckning och med den riklighet som hade förväntats. Det låga antalet av fladdermusinspelningar i området antas främst bero på det buller som Nynäshamnsvägen orsakar. Dessutom fanns det ljusstörning på vissa platser som påverkar fladdermöss negativt. En annan bidragande orsak till liten förekomst av fladdermöss i området bedömdes vara bristen på lämpliga träd för yngelkolonier.

Kärlväxter

Vid naturvärdesinventeringen 2019 konstaterades att den fridlysta arten gullviva förekommer inom naturvärdesobjekt B och C, centralt i projektområdets östra del. Gullviva är fridlyst enligt 9 § artskyddsförordningen.

Övriga arter

Planområdets insektsliv är såvitt känt inte närmare undersökt, och det kan därmed inte uteslutas att någon av de fridlysta insektsarterna bredkantad dykare, citronfläckad kärrtrollslända eller grön mosaikslända eller pudrad kärrtrollslända skulle kunna förekomma knutet till dammarna på golfbanan, även om det inte finns något som direkt talar för sådana förekomster. Dessa insekter omfattas av de internationella fridlysningsbestämmelserna i 4 § artskyddsförordningen.

Bedömningen är däremot att det utifrån områdets geografiska placering samt ingående naturmiljöer saknas förutsättningar för övriga fridlysta insekter, eller för någon av de spindlar, blötdjur, mossor, lavar, svampar eller alger som är fridlysta att förekomma inom de aktuella planområdena.

PÅVERKAN

Nedan beskrivs den påverkan detaljplanen kan ha på arter i ett landskap som det vid Årsta.

Habitatförlust

Inom detaljplaneområdena kommer en del av de befintliga naturmiljöerna att helt försvinna. När skogspartier avverkas försvinner häckningsmiljöer för vissa fågelarter och jaktmiljöer för vissa fladdermössarter. När damm grävs bort försvinner livsmiljö för groddjur och vattenlevande insekter. Både föryngringsområden och födosöksområden för rörliga arter som fåglar, fladdermöss och grod- och kräldjur kan påverkas. Dessutom påverkas även insekter negativt. Insekter är födobasen för många arter både fåglar, fladdermöss och groddjur.

Exploateringen och anläggningsarbetet kan även innebära en indirekt påverkan. Åtgärder i eller i närheten av vattenmiljöer, samt ökad avrinning på grund av att marken hårdgörs, kan påverka vattenflöde och vattenkvalitet långt nedströms platsen där åtgärden görs. När skog avverkas kan det innebära ett förändrat lokalklimat och förändrat ljusinsläpp i intilliggande naturmiljöer.

Fragmentering

Att naturmiljöer som utgör livsmiljöer för arter försvinner eller förändras innebär inte bara att arternas livsutrymme minskar på den aktuella platsen. Det innebär i detta fallet också att kvarvarande livsmiljöer fragmenteras. En exploatering i det aktuella området kan, beroende på utformning, utgöra en barriär för groddjur att förflytta sig till andra lämpliga livsmiljöer. Om exploateringen innebär ökad trafik på vägarna omkring området kan även detta medföra både en fara för individer av arterna och en barriäreffekt för arterna att sprida sig vidare till nya livsmiljöer. Fladdermössen flyger längs träd- och buskpartier. Fragmentering leder till att fladdermössens rörelsemönster ändras och vissa kvarvarande skogspartier eller betesmarker förlorar sin funktion för att de ligger för isolerade, omgivna av bebyggelse. Samma effekt kan fragmentering ha på fåglar.

Störning

Genomförandet av planerna kommer vidare att innebära störningar under byggtiden då aktiviteten stundvis kan vara sådan att buller, damm och rörelse inom planområdena kan störa djurlivet i närområdet. Förutom den direkta störningen av att mark tas i anspråk, drabbar denna störning i första hand fåglar och fladdermöss.

När detaljplanen är genomförd kommer verksamheten som bedrivs där att innebära mer biltrafik till och från området, vilket stör djurarterna i området. Beroende på utformning av exploateringen kan den, tillsammans med ökad trafik, medföra en del störning i form av ljud, ljus, vibrationer och rörelse. Denna typ av störning medför att både grod- och kräddjur, däggdjur och fåglar kan undvika området och det i sin tur kan medföra bortfall av viktiga födosöksområden eller att djuren förbrukar viktig energi på att ta omvägar eller tvingas till andra områden längre bort. Studier har även visat att i alla fall vissa arter av groddjur påverkas negativt av ljudförurening som trafikljud med förhöjd stressnivå som orsakar försämrat immunförsvar och minskad tillväxt (Tennessee et al. 2018). Infrastruktur, byggnader etc. utgör vandringshinder också för groddjuret. Biltrafik kring grodornas lekplatser utgör en mycket stor risk för att groddjur blir trafikdödade.

SKYDDSÅTGÄRDER

Här beskrivs de skyddsåtgärder som artskyddsutredningen, med artinventeringar som stöd, har kommit fram till krävs för att säkerställa ekologisk funktionalitet för berörda arter. Dessa åtgärder måste vidtas för att genomförandet av detaljplanen ska vara tillåtligt utifrån artskyddsförordningens bestämmelser. Åtgärderna nedan är strukturerade enligt hänsynshierarkin; undvika, minimera, restaurera. ~~Noggrannare beskrivning av dessa åtgärder presenteras i Åtgärdsplan – Detaljplan för del av Årsta 1:69 och del av Årsta 1:4 (Ecogain 2021e).~~

För aktuell åtgärdsplan se Miljökonsekvensbeskrivning tillhörande detaljplan för Fors verksamhetsområde

Undvika

- Större delen av det utpekade groddjurshabitatet kommer lämnas intakt (figur 1). Det område som sparas innehåller viktiga livsmiljöer för framför allt groddjur och utgör därför ett skyddsområde för groddjur.

Minimera

- För att minska effekten av den visuella påverkan i så stor utsträckning som möjligt behålls en trädridå längs hela kanten mellan det bebyggda området och skyddsområdet för groddjur.
- I görligaste mån placeras industribebyggelsen så långt från viktiga fladdermushabitat som möjligt.
- Avverkning och initiala markarbeten kommer att undvikas under fåglarnas häckningsperiod (mars-juli) och groddjurens lekperiod (april-juni), för att undvika risken för att individer, bon, ägg och ungar dödas eller häckningar avbryts.
- Särskilt bullrig byggverksamhet kommer att undvikas under fladdermössens yngelperiod 15 maj – 15 juni och undvik mycket kraftigt buller som sprängning samt kraftig ljusstörning under fladdermössens vinterdvala 15 november – 15 mars.

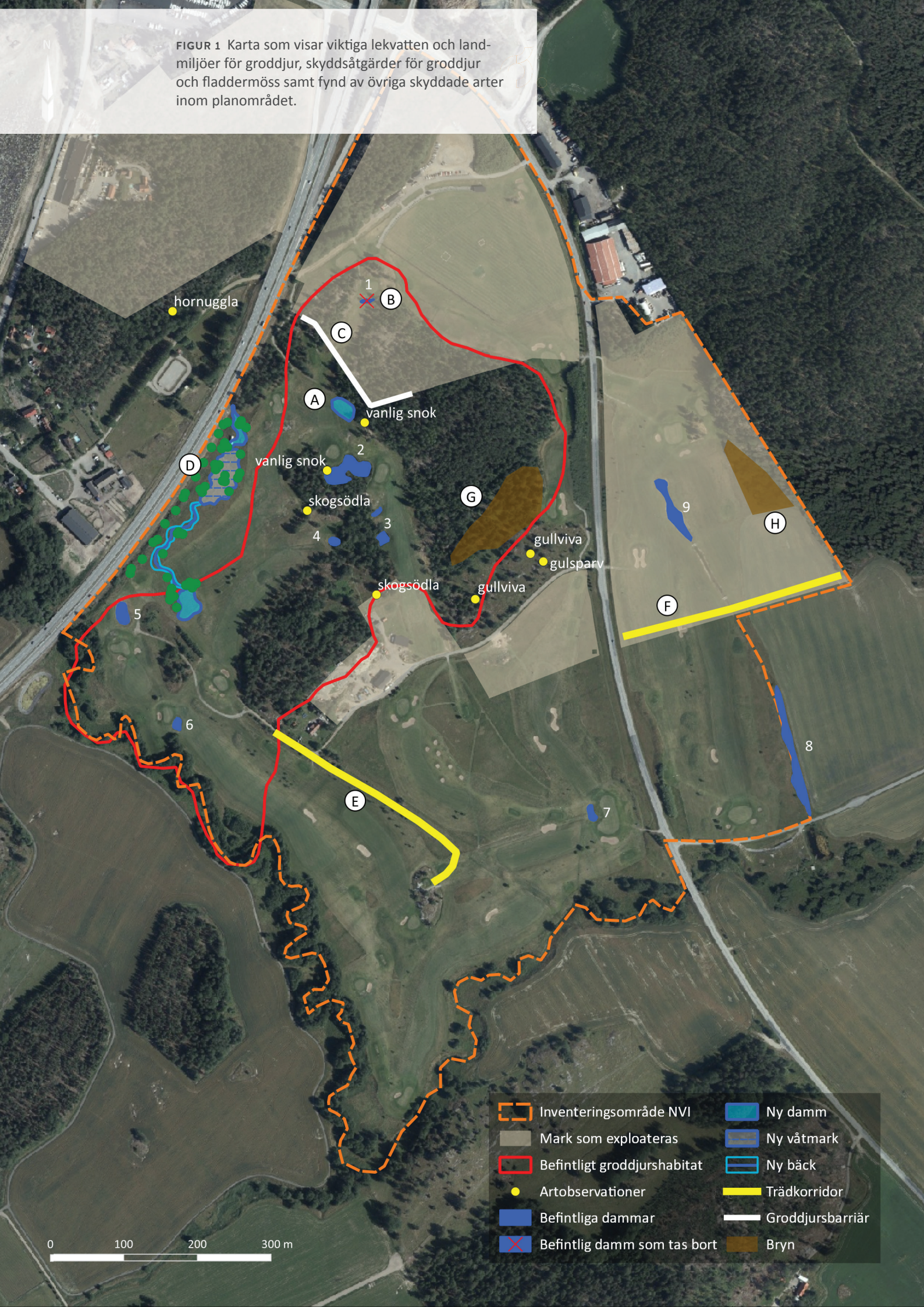

Restaurera

- En damm anläggs på den nuvarande golfbanan, inom området som lämnas intakt som skyddsområde för groddjur (objekt A, figur 1). Den ersätter dammen i nordost som kommer att exploateras (objekt B, figur 1). Genom att dammen anläggs i de mer centrala delarna av groddjursområdet kommer den gynna groddjurspopulationerna i området (Ecogain 2021c).
- En groddjursbarriär anläggs mellan golfbaneområdet och området öster därom, där mark kommer bebyggas enligt planerad detaljplan (objekt C, figur 1). Barriären kommer att förhindra att groddjur förirrar sig in i det anliggande området som kommer att bebyggas (Ecogain 2021c).
- Ett så kallat våtmarksområde som omfattar 2 dammar, ett bäckstråk och ett sankområde anläggs i nordvästra delen av Fors golfbana (objekt D, figur 1). Träddungar planteras på norra sidan om dammarna och bäckstråket. Längs med befintlig vall norr om våtmarksområdet, som eventuellt kommer att förlängas, planteras träddungar och solitära träd. Våtmarksområdet med plantering av träd och träddungar kommer att gynna fåglar, fladdermöss och groddjur (Ecogain 2021c).
- Trädkorridor planteras längs en gammal väg i västra delen av Fors golfbana (objekt E, figur). Detta kommer att gynna fåglar och fladdermöss (Ecogain 2021c).
- Trädkorridor planteras, öster om Vitsåvägen, mellan golfbanan och området norr därom som kommer tas i anspråk av byggnationer (objekt F, figur) Detta kommer att gynna fåglar och fladdermöss (Ecogain 2021c).
- Brynmiljöer väster och öster om Vitsåvägen (objekt G och H, figur 1) tillåts utvecklas och hålls efter för att gynna fåglar och fladdermöss (Ecogain 2021c).

FIGUR 1 Karta som visar viktiga lekvattnen och landmiljöer för groddjur, skyddsåtgärder för groddjur och fladdermöss samt fynd av övriga skyddade arter inom planområdet.

hornuggla

1

B

C

A

vanlig snok

2

vanlig snok

skogsödla

4

3

G

gullviva

gulsparv

skogsödla

gullviva

5

9

H

F

6

E

7

8

	Inventeringsområde NVI		Ny damm
	Mark som exploateras		Ny våtmark
	Befintligt groddjurshabitat		Ny bäck
	Artobservationer		Trädkorridor
	Befintliga dammar		Groddjursbarriär
	Befintlig damm som tas bort		Bryn

0 100 200 300 m

YTTERLIGARE ÅTGÄRDER SOM FÖRSTÄRKER BIOLOGISK MÅNGFALD

I detta kapitel listas åtgärder som skulle förstärka biologisk mångfald men som inte utgör skyddsåtgärder för de skyddade arterna inom området. ~~Noggrannare beskrivning av dessa åtgärder presenteras i Åtgärdsplan – Detaljplan för del av Årsta 1:69 och del av Årsta 1:4 (Ecogain 2021c).~~

För aktuell åtgärdsplan se Miljökonsekvensbeskrivning tillhörande detaljplan för Fors verksamhetsområde

- Återuppta hävd i den före detta betesmarken skulle gynna den fridlysta arten gullviva samt en rad andra ängsväxter, insekter, fåglar och fladdermöss.
- Död ved och gamla träd som fällt i samband med byggnationer flyttas och läggs ut i andra skogsområden i omgivningen. Gamla tallar läggs så att stammarna blir solbelysta, gärna i brynmiljö eller i trädkorridoren längs den gamla vägen (objekt E, figur 1, Ecogain 2021c).
- Om skogsbruk bedrivs inom området, är det positivt att utöka andelen ädellövträd och förekomsten av glesa brynmiljöer. Om avverkning sker, använd endast plockhuggning.
- Lämna större områden med högre gräs för att gynna sånglärka som idag häckar inom golfbaneområdet.
- För att minimera risken för påverkan på fladdermöss och nattaktiva fåglar ska både belysning och buller begränsas i så stor omfattning det går. Undvik uppåtriktat ljus och begränsa ljusets area, tid, styrka och färg.
- Sätt upp holkar av olika dimensioner för att gynna fåglar och fladdermöss.

BEDÖMNINGAR UR ETT ARTSKYDDSPERSPEKTIV

Här redogörs för vilka fridlysningsbestämmelser de olika arterna omfattas av. Det görs också en bedömning om hur detaljplanen kan komma att påverka arternas bevarandestatus och huruvida etableringen kan anses vara förenlig med artskyddslagstiftningen.

Artskyddet

Alla fåglar och fladdermöss samt utter **och** större vattensalamander omfattas av de internationella fridlysningsbestämmelserna i Artskyddsförordningens i § 4. Där framgår att det är förbjudet att avsiktligt fånga eller döda djur, avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder och avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen. Förbudet gäller alla levnadsstadier hos djuren. Det är också förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden och viloplatser.

Övriga grod- och kräldjur som har hittats inom området omfattas av de nationella fridlysningsbestämmelserna i § 6. Där framgår att det är förbjudet att döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar av djuren. Det är också förbjudet att ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon.

Gullviva är i det aktuella området fridlyst enligt § 9. I § 9 framgår att det är förbjudet att gräva eller dra upp exemplar av växten med rötterna. Det är också förbjudet att plocka eller på annat sätt samla in exemplar av växten för försäljning eller andra kommersiella ändamål.

Bevarandestatus

Grod- och kräldjur

Om skyddsåtgärderna genomförs bedöms detaljplanen medföra små konsekvenser för både god- och kräldjuren inom planområdet.

För de fridlysta kräldjur som hittades under inventeringar i projektområdet (huggorm, vanlig snok och skogsödla) och den ytterligare art som potentiellt kan finnas i området (kopparödla) görs bedömningen att den planerade exploateringen kommer att leda till viss habitatförlust. Arterna är vanliga i både opåverkade och påverkade naturmiljöer i landskapet som helhet. Slutsatsen är att arterna bedöms kunna fortleva i delar av planområdet och att den negativa påverkan som detaljplanens genomförande medför inte påverkar arternas bevarandestatus på varken lokal, regional eller nationell nivå.

Även för de fridlysta groddjur som hittades under inventeringar i projektområdet (större och mindre vattensalamander samt vanlig padda) och de arter som potentiellt kan finnas i området (åkergroda och vanlig groda) görs bedömningen att den planerade exploateringen kommer att innebära viss habitatförlust. Större delen av groddjurshabitatet lämnas dock orörd.

Mängden av större och mindre vattensalamander som hittades i nordvästra delen av golfbanan är mycket ovanlig. I närområdet, inom 1 kilometer från planområdet, finns ytterst begränsat med möjligheter för salamandrar att föryngra sig. Att undanta den nordvästra delen av golfbanan från exploatering bedöms därför vara en direkt förutsättning för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus i de lokala populationerna av båda arter vattensalamandrar. Med de skyddsåtgärder som föreslås är bedömningen att arterna kommer att kunna fortleva i området och att den negativa påverkan som detaljplanens genomförande medför inte kommer att påverka bevarandestatusen hos de lokala populationerna av respektive art.

För övriga groddjursarter är det också gynnsamt att spara nordvästra delen av golfbanan. Dessa groddjursarter påträffades dock inte i exceptionell mängd inom projektområdet. Med föreslagna skyddsåtgärder bedöms det vara uteslutet att arternas lokala bevarandestatus påverkas.

Fåglar

Detaljplanen bedöms medföra små konsekvenser för fågelfaunan inom planområdet.

Av de fågelarter som ska prioriteras i artskyddssammanhang som konstaterats vara, eller bedöms utgöra potentiella häckfåglar i projektområdet är smådopping knuten till dammarna, medan gulsparv, grönfink, ärtsångare

samt törnskata främst knutna till buskmarker inom det utpekade groddjurshabitatet. Genom exploaterings utformning, så att buskmarkerna inom det utpekade groddjurshabitatet till stor del blir orörda och fortsatt kommer ha förbindelse med strandskydds zonen ner mot Vitsån bedöms samtliga arter kunna fortleva i området trots detaljplanens genomförande. En viss negativ påverkan (kvalitetsförsämring) kan uppstå genom störning från trafik, buller och mänsklig närvaro, i synnerhet vid de buskmarker som ligger nära planområdets västra gräns, väster om Vitsåvägen.

Hornuggla, björktrast, rödvingetrast, grönsångare, svartvit flugsnappare, stare och kråka häckar i skogliga miljöer. För dessa medför detaljplanens genomförande en viss habitatförlust. Det rör dock ett mycket begränsat antal par av mycket vanliga arter som har stora populationer och en vid utbredning både regionalt och nationellt. Genom att undvika avverkning och initiala markarbeten under fåglarnas häckningsperiod undviks risken för att individer skadas eller dödas och att häckningar avbryts. Påverkan blir då att de individer som tidigare häckat inom de delar av planområdet som exploateras får leta upp nya revir när häckningen inleds. Det torde finnas goda möjligheter för de individer som berörs att hitta lämpliga ersättningsmiljöer i det omgivande landskapet som är av liknande karaktär.

Hussvala häckar uteslutande på byggnader och kan snarast påverkas positivt av att nya byggnader uppförs inom projektområdet.

Fågelarter i det omgivande landskapet som möjligen nyttjar projektområdet mer eller mindre tillfälligt för födosök bedöms inte påverkas negativt av detaljplanens genomförande.

Slutsatsen av detta är att förutsatt att föreslagna skyddsåtgärder genomförs så kan detaljplanen genomföras utan risk för att någon fågelarts bevarandestatus påverkas negativt, varken lokalt, regionalt eller nationellt.

Fladdermöss

Detaljplanen bedöms medföra små konsekvenser för fladdermusfaunan inom planområdet.

Fladdermössens jaktområde och rörelsestråk kommer att minska vid genomförandet av detaljplanen (Nilsson 2021). Fragmentering av natur-

miljön, bland annat på grund av ljus- och ljudföroreningar, har också en negativ påverkan på fladdermöss.

Eftersom mängden fladdermöss i området är påfallande lågt utgör planområdet inte något viktigt habitat för de 5-6 arter av fladdermöss som registrerades i området.

Slutsatsen är att de fladdermusarter som registrats i området bedöms kunna fortleva i delar av planområdet och att den negativa påverkan som detaljplanens genomförande medför, inte påverkar arternas bevarandestatus varken på lokal, regional eller nationell nivå.

Kärlväxter

Undvikande av exploatering av naturvärdesobjekt B & C i naturvärdesinventeringen som genomfördes 2019 (Ecogain 2021b) leder till att gullviva kan fortleva i området. På sikt krävs dock hävd av marken där den växer för att arten ska kunna fortleva.

Övriga arter

Genomförandet av skyddsåtgärder kommer leda till att arealen damm inte minskar, varför bedömningen är att om någon av de hotade arterna trollsländor eller den bredkantade dykaren skulle finnas i området, påverkas de inte negativt av genomförandet av detaljplanen.

Skadelindringshierarkin

För att undvika skada på naturmiljö och arter har Naturvårdsverket tagit fram en arbetsprocess som de kallar skadelindringshierarkin. Första steget i skadelindringshierarkin är att i möjligaste mån undvika skada genom lämplig lokalisering. Andra steget är att med olika skadebegränsande åtgärder minimera den skada som inte kan undvikas. Tredje steget är att återställa skada. Ekologisk kompensation ska vidtas först efter det att rimlig hänsyn tagits för att undvika, minimera och återställa negativa effekter.

Under arbetet med denna artskyddsutredning har placering och utformning av detaljplanen anpassats för att undvika och/eller minimera skada på de fridlysta arterna och dess livsmiljöer. Planerna har genomgått omfattande ändringar på så vis att de delar av planområdet som konstaterats ha störst betydelse för fridlysta arter har undantagits från exploatering. De

skyddsåtgärder som presenteras i föregående kapitel innebär vidare att skada i stor utsträckning undviks på de fridlysta arter och dess livsmiljöer som finns i och i nära anslutning till planområdet. Störning i samband med anläggningsarbete minimeras genom anläggningsstopp under de perioder då fåglarna och groddjur är som mest känsliga för störning.

Slutsats

I planområdet vid Årsta förekommer idag ett antal fridlysta arter, vars lokala bevarandestatus riskerar att försämrans vid en oförsiktig exploatering i hela eller delar av området. Detta gäller i synnerhet för större vattensalamander.

Det har visat sig möjligt att genom att arbeta utifrån skadelindringshierarkin utforma exploateringen på ett sådant vis att de viktigaste livsmiljöerna för groddjur och fåglar lämnas intakta. Vidare har det utformats skyddsåtgärder som gör att risken för att fridlysta arter ska störas eller skadas minimeras.

Givet att de skyddsåtgärder som beskrivs ovan genomförs är bedömningen, att den planerade exploateringen inte kommer medföra sådan skada eller störning på fridlysta arter så att det riskerar att påverka deras lokala bevarandestatus.

KÄLLOR

Webbsidor

Artskyddsförordningen (2007:845) på Riksdagens hemsida på www.riksdagen.se

Uppgifter om arterna har hämtats från artfakta.artdatabanken.se och artportalen.se

Litteratur

Ecogain 2021a. Naturvärdesinventering 2019. Detaljplan för del av fastigheten 1:4, Haninge kommun.

Ecogain 2021b. Naturvärdesinventering - Fors golfbana, östra delen, Haninge kommun.

Ecogain 2021c. Åtgärdsplan. Detaljplan för delar av Årsta 1:69 och delar av Årsta 1:4. Skyddsåtgärder för större vattensalamander och fladdermöss.

Jägerbrand, A.K. (2018). LED-belysningens effekter på djur och natur med rekommendationer: Fokus på nordiska förhållanden och känsliga arter och grupper. Calluna AB.

Naturvårdsverket 2009: Naturvårdsverkets handbok för artskyddsförordningen del 1 – fridlysning och dispenser. Handbok 2009:2.

Naturvårdsverkets 2016: Ekologisk kompensation - En vägledning om kompensation vid förlust av naturvärden. Handbok 2016:01.

Nilsson, N-O. 2021a. Översiktlig fladdermusutredning inför detaljplanering av del av Årsta 1:4, Haninge kommun.

Nilsson, N-O. 2021b. Inventering av fladdermöss, inom detaljplan för del av Årsta 1:69 och del av Årsta 1:4, Haninge kommun, Stockholms län.

Tennessen, J.B. et al. (2018). Frogs adapt to physiologically costly anthropogenic noise. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences*.

Övrigt

Ett utsök över alla artobservationer i planområdet samt ett 1 km stort område runt detta erhöles från ArtDatabankens Artportal 2020-08-31. Utsöket omfattade även skyddsklassade fynduppgifter.

*på uppdrag av
Årsta Säteri AB*

